

Frånvaroanalys

Barn- och ungdomsförvaltningen

2023-08-21 till 2023-10-27

1. Elevers frånvaro

Närvarofrämjande arbete och arbete för att motverka och minska frånvaro är ett av Barn- och ungdomsförvaltningens prioriterade områden. God lärmiljö i skolan främjar i sig elevers närvaro. När undervisningen formas utifrån elevernas behov främjar det deras motivation att delta i utbildningen. God lärmiljö omfattar många olika delar. Det handlar om allt från att ta fram scheman med få håltimmar till att skapa tillitsfulla relationer och stimulerande undervisning. Trygga elever lär sig bäst. Gott skolklimat, som präglas av trygghet och studiero bidrar till ökad närvaro. Det gör även goda relationer mellan elever, mellan elever och vuxna och mellan vuxna. Det är viktigt att elever är motiverade och känner delaktighet. Det ökar deras trivsel och därmed närvaron i skolan.

Tre gånger per verksamhetsår genomför Barn- och ungdomsförvaltningen en fördjupad analys av elevers frånvaro på huvudmannanivå. Analyserna tar sin utgångspunkt i respektive skolas analys. Varje enhet följer och analyserar elevers frånvaro med syfte att främja närvaro, såväl på individ- som gruppnivå. Enheterna arbetar med att analysera skolans resultat löpande under året och vid tre tillfällen varje verksamhetsår sammanställs och analyseras närvaron vid respektive skola. De tre mätperioderna som analyseras är:

- Mätperiod 1: Skolstartsdagen till och med fredag v. 43.
- Mätperiod 2: Måndag v. 44 till och med fredag v. 8.
- Mätperiod 3: Måndag v. 9 till och skolavslutningsdagen.

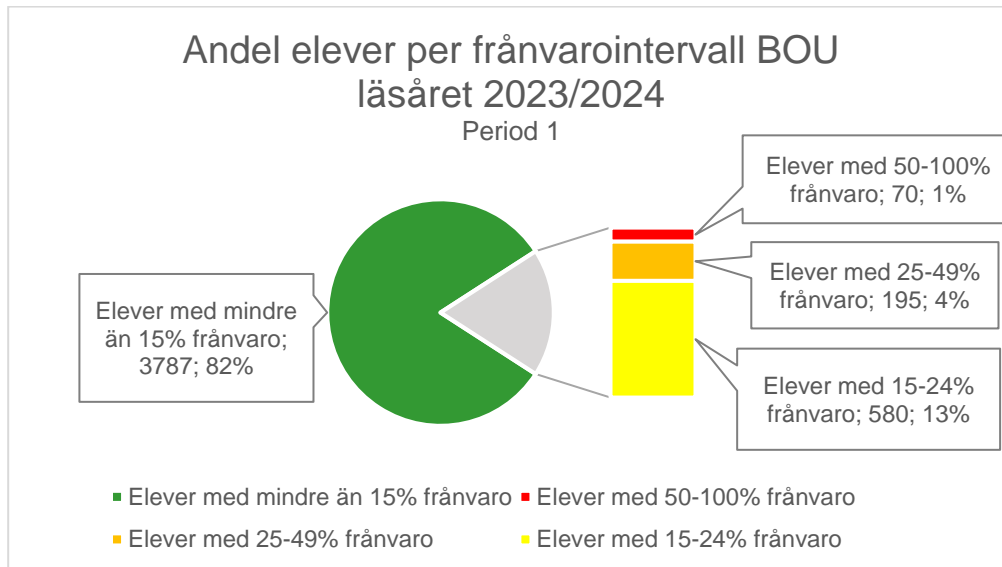
I analysarbetet följs elevers frånvaro i fyra frånvarointervall 0%-14,9%, 15%-24,9%, 25%-49,9% och 50%-100% frånvaro. Elever i frånvarointervallen 0%-14,9% och 15%-24,9% är som regel inte i en närvaroproblematik, dessa frånvarointervall följs framförallt för att kunna fånga upp tidiga signaler på frånvaro. För en del elever krävs ytterligare insatser och fortsatt arbete enligt förvaltningens rutin vid frånvaro. Analyserna rapporteras till Barn- och ungdomsnämnden i december, april och september. Frånvaro redovisas och analyseras på huvudmannanivå tillsammans med information om enheternas närvaroarbeta och arbete med frånvaroutredning utifrån förvaltningens rutin. Huvudmannens sammanställning av frånvaron syftar till att söka orsaker till frånvaron samt att identifiera framgångsfaktorer, för att utifrån detta stödja enheterna i fortsatt arbete med ökad skolnärvaro.

Skolfrånvaro består av alla sorters frånvaro, både anmäld och oanmäld. Till frånvaro räknas när eleven är borta del av lektion, hela lektioner och hela skoldagar som eleven borde varit på enligt schemalaggningsen. Den oanmäld frånvaro anges på elevers betyg i årskurs 6, 7, 8 samt höstterminen i årskurs 9. Barn- och ungdomsförvaltningen har ett digitalt system för registrering av frånvaro. Det finns förvaltningsgemensamma rutiner för hur frånvaro ska rapporteras och hanteras i systemet.

Barn- och ungdomsförvaltningens rutin för skolplikt och närvaro utgår ifrån gällande lagstiftning samt forskning och beprövad erfarenhet bland annat utifrån utredningen *Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera!* (SOU 2016:94). Rutinen kompletteras med gemensamma mallar för utredning och handlingsplan för att öka elevens närvaro som baseras på aktuell forskning och beprövad erfarenhet. Dessa dokument är ett stöd för att

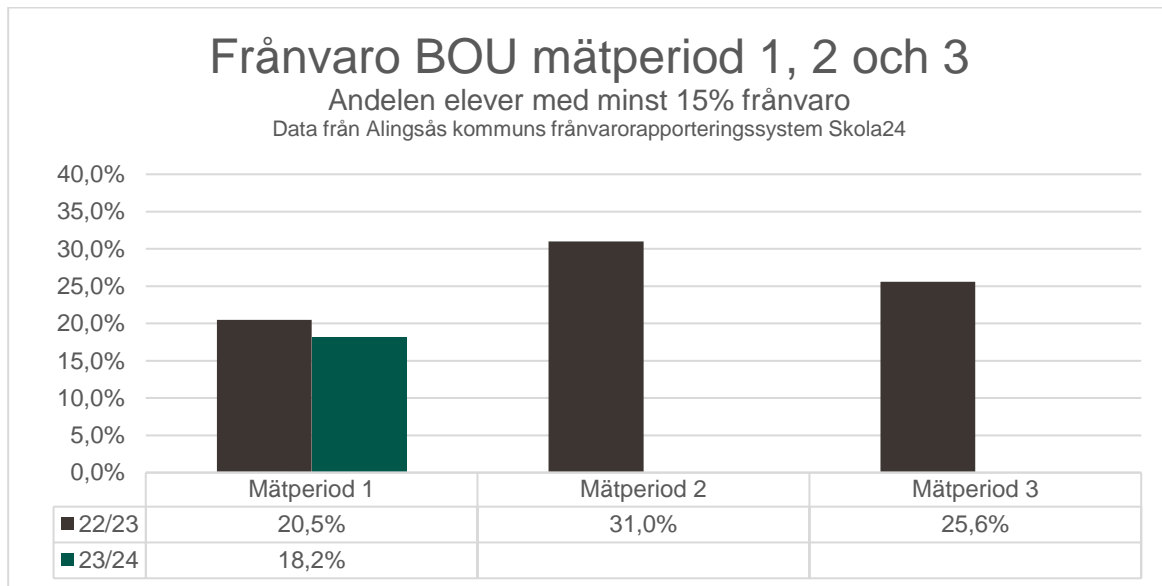
kartlägga resurser och hinder i arbetet med ökad skolnärvaro. Dessa handlingsplaner utformas utifrån elevens behov. Alla skolans professioner har stöd av dessa dokument. Beroende på elevens behov så kan handlingsplanen utformas för att beröra ett brett spektrum av insatser eller en mindre bredd av insatser där det t.ex. i huvudsak handlar om att tillse det särskilda stöd som eleven har behov av ges.

1.1. Total frånvaro

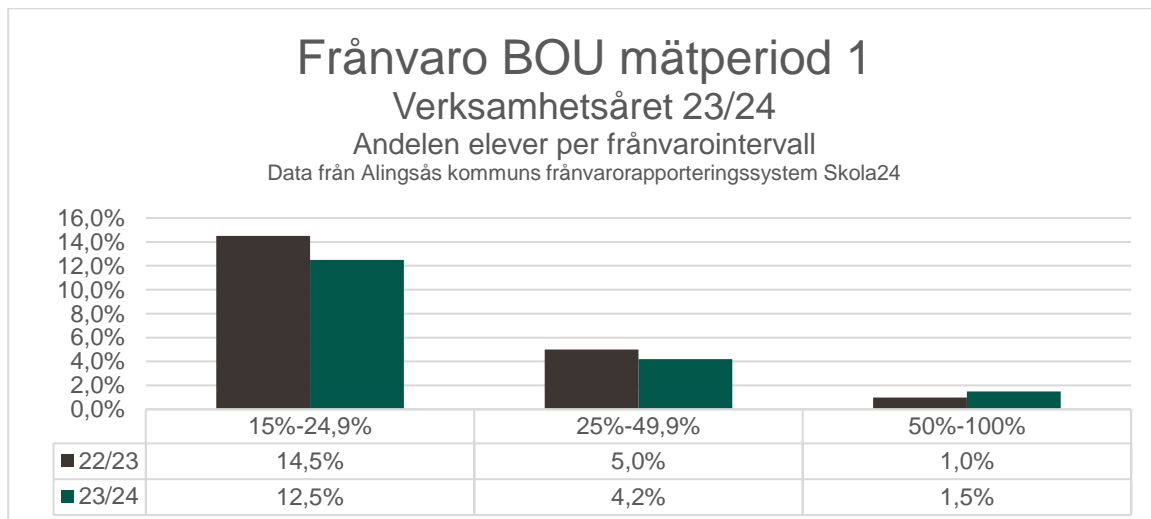

Totalt har 18% av eleverna en frånvaro om 15% eller mer av undervisningstiden. Majoriteten av dessa återfinns i intervallet 15%-24,9%, dessa elever är som regel inte i en närvaroproblematik, utan dessa elever följs för att fånga upp tidiga signaler på frånvaro. För F-6-enheterna konstateras små variationer mellan gruppen flickor och gruppen pojkars frånvaro. I årskurs 7-9 finns ett tydligare mönster där gruppen flickor har en större frånvaro än gruppen pojkar. Frånvaron består till övervägande del av vårdnadshavare som har sjukanmält sitt barn och i viss utsträckning kombinerat med beviljad ledighet. En del av eleverna har en högre frånvaro under perioden endast på grund av beviljad ledighet.

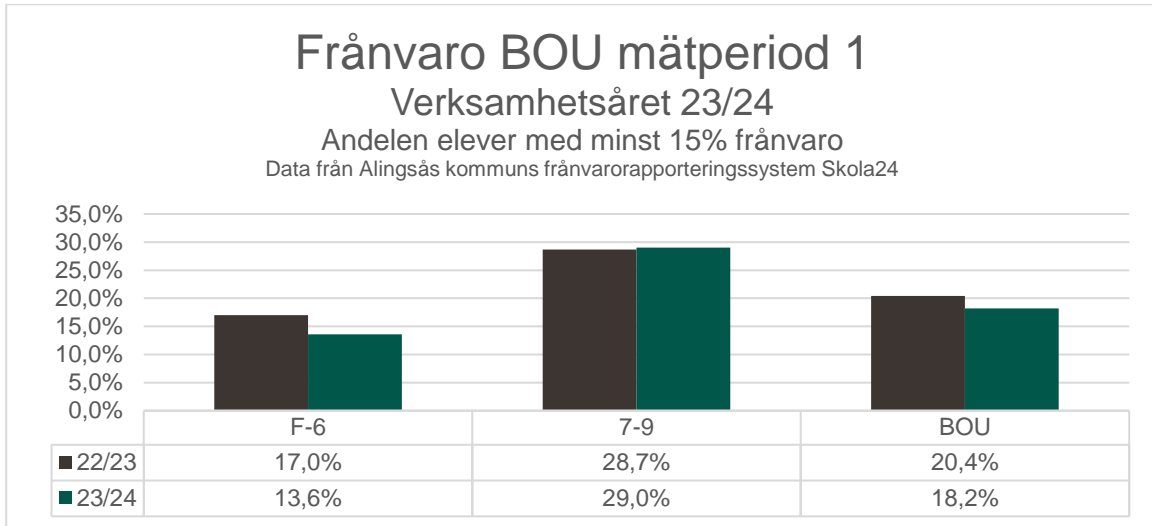
Under perioden har elever i frånvarointervallet 15%-24,9% varit frånvarande ca 7-12 skoldagar, elever i frånvarointervallet 25%-49,9% har varit frånvarande ca 12-24 skoldagar och elever i frånvarointervallet 50%-100% har varit frånvarande ca 24-49 skoldagar. Perioden omfattar totalt 49 skoldagar.

Under den aktuella mätperioden har andelen elever med frånvaro på 15% eller mer minskat med 2,3 procentenheter jämfört med motsvarande mätperiod föregående år. Minskningen har varit i de två intervallen 15%-24,9% och 25%-49,9%. Det går snabbare och är mindre komplext att minska frånvaron i ett tidigt skede innan den blivit befäst, vilket visar på vikten av att fortsätta med tidiga insatser. Det har skett en ökning i intervallet 50%-100% på 0,5 procentenheter.

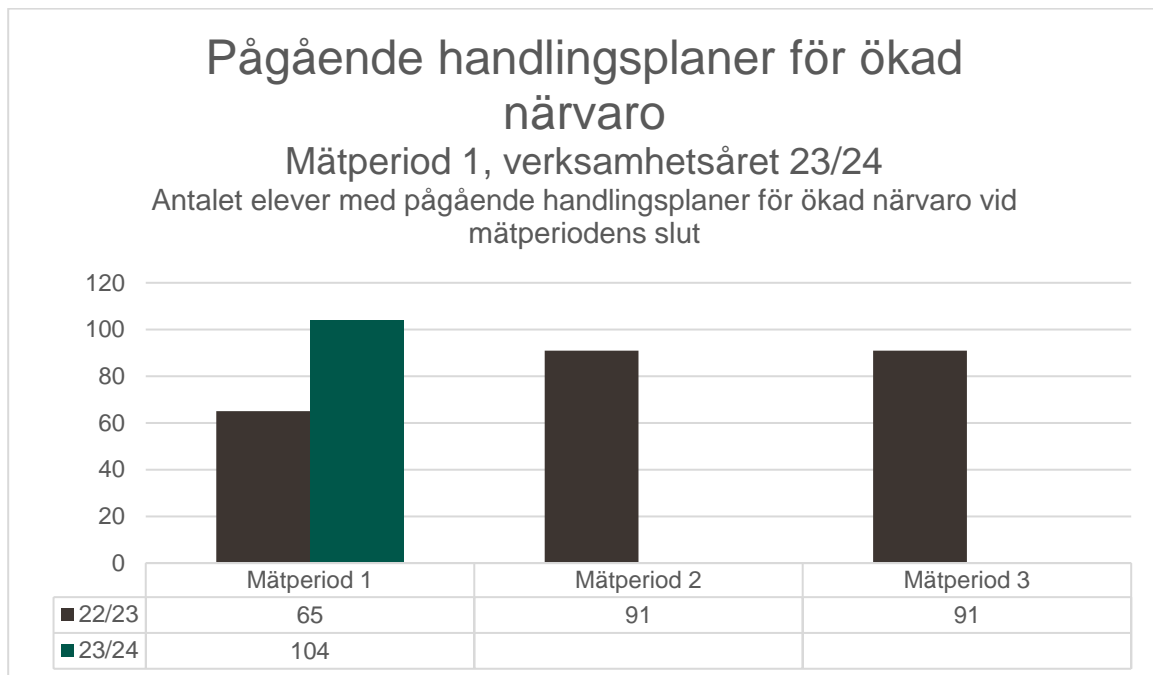
Minskningen i jämförelse med motsvarande mätperiod föregående läsår har framförallt skett i F-6, medan minskningen i 7-9 är mindre. Ökningen i intervallet 50%-100% har i huvudsak skett i årskurs 7-9. När en närvaroproblematik funnits över längre tid blir frånvaron befäst och det tar längre tid och är mer komplext att vända utveckling och kräver större insatser, ofta från flera olika aktörer.

Under den aktuella mätperioden har andelen elever med frånvaro på 15% eller mer minskat för årskurs F-6 jämfört med motsvarande mätperiod föregående år. För årskurs 7-9 är andelen elever i stort sett oförändrad.

1.2. Pågående handlingsplaner för ökad närvaro

Barn- och ungdomsförvaltningen följer löpande de elever som har problematisk skolfrånvaro genom sammanställning av pågående handlingsplaner för ökad närvaro.

Antalet pågående handlingsplaner är 39 fler under den aktuella mätperioden i jämförelse med motsvarande mätperiod under förra läsåret. Ökningen har skett inom både F-6 och 7-9. Ökningen är som störst inom 7-9.

Vad gäller elever där det inte finns någon handlingsplan upprättad arbetar respektive skola med elevers frånvaro enligt förvaltningens rutin. Innan en frånvaroutredning kan påbörjas sker ett arbete enligt rutinen där mentor/klasslärare har kontakt och samtal med vårdnadshavare och i förekommande fall elev. Detta är det första steget i arbetet och är en viktig tidig insats och mycket av den frånvaro som skulle kunna utvecklas på sikt förebyggs genom tidiga interventioner.

Enligt rutinen övergår dessa tidiga insatser till att bli en fråga om frånvaroutredning när det över tid inte kommer tillstånd en förbättring. När en frånvaroutredning är genomförd formuleras en handlingsplan för ökad närvaro, varefter ett systematiskt arbete med handlingsplanen påbörjas. Det kan också vid dessa tidiga samtal framkomma att det är obehövligt med en frånvaroutredning. I ärenden där frånvaron under perioder varit över 15% och sedan i perioder blir lägre finns en kontinuerlig kontakt med vårdnadshavare och i förekommande fall genomförs också frånvaroutredningar. I de fall det är obehövligt ska enligt Skollagen ingen frånvaroutredning genomföras. I de fall det är obehövligt med en frånvaroutredning är vid ledigheter som beviljats och sjukdomsperioder där det är uppenbart

att det inte finns någon koppling till förhållanden i framförallt skola eller hem t.ex. enstaka tillfällen med influensa. Detta är ytterst en bedömning av rektor. Barn- och ungdomsförvaltningen ser ett behov av att se över beviljandet ledigt vid t.ex. semesterresor.

1.3. Slutsatser

Totalt sett har frånvaron i hela förvaltningen minskat med 2,5 procentenheter. Minskningen har framförallt skett i årskurs F-6. Att frånvaron har minskat framför allt i de yngre åldrarna är tecken på att de tidiga insatserna som utvecklats i skolornas arbete har givit resultat. I årskurs 7-9 återfinns färre elever i de lägre frånvarointervallen vilket också är ett tecken på tidiga insatser. De tidiga insatser som genomförs är olika typer interventioner, där det övergripande syftet är att den enskilda eleven behöver känna sig saknad av skolan. Detta sker genom kontakt med vårdnadshavare och elev i ett tidigt skede. Denna kontakt syftar också till att uppmärksamma vårdnadshavare och elev om att frånvaron passerat 15%. Det är inte ovanligt att en frånvaro succesivt ökar år för år för en elev och att det normaliseras i hemmet. När hög frånvaro normaliseras förflyttas tankar om vad som är en rimlig frånvaro. När detta har skett behövs det en intervention för att skolan ska kunna hjälpa till att förändra synen på vad som är en rimlig frånvaro. En framgångsfaktor för att förebygga och främja frånvaro är att arbeta med ett relationellt ledarskap, där lärare och annan personal skapar och upprätthåller goda relationer med eleven.

Uppgången av andelen elever med en frånvaro 50%-100% (i jämförelse med motsvarande mätperiod föregående läsår) rör framförallt årskurs 7-9. Vid tre av skolorna med årskurs 7-9 har mindre förändring skett både i form av ökning och minskningar i jämförelse med föregående år. Vid en enhet har en större ökning av andelen elever skett i jämförelse med motsvarande mätperiod föregående läsår. Detta beror på en ökning av oanmäld frånvaro, där eleverna befinner sig i skolan men deltar inte i undervisningen. Det finns också en koppling till trygghet och studiero i undervisningen. Skolan har satt in insatser i form av samtal med vårdnadshavare, i förekommande fall arbete ihop med socialtjänsten, omfördelning av personal för att förstärka de berörda klasserna samt utredningar om särskilt stöd är också initierade.

Problematiske skolfrånvaro påbörjas i regel i slutet av lågstadiet eller i början av mellanstadiet som mindre frånvaro för att sedan med tiden bli allt större. I utredningen *Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera!* (SOU 2016:94) redogörs för att tidig frånvaro är en risk för fortsatt frånvaro och de tidiga insatser som har genomförts för att uppmärksamma vårdnadshavare och elever har givit effekt. Arbetet med problematisk frånvaro är mångfacetterat och har oftast flera olika faktorer som ömsesidigt påverkar varandra.

Av enheternas analyser framgår det att det bland annat förekommer att pedagoger och elevhälsoteam bedriver ett motivationsarbete och stödjande arbete för att stötta vårdnadshavare när det blir ett motstånd från eleverna att gå till skolan. Det förekommer att de elever som har problematisk skolfrånvaro har det på grund av faktorer i skolan. Bland annat framgår det av skolornas analyser att skolnärvaro påverkas av hur skolorna skapar tillgängliga lärmiljöer för alla elever. För att skolan ska verka som en friskfaktor behöver

undervisningen tillgängliggöras i ännu större utsträckning d.v.s. att undervisningen behöver breddas för att fler elever oavsett förförståelse och förmågor får en undervisning som är anpassad efter dem.

Barn- och ungdomsförvaltningen konstaterar att det fortsatt behöver fortgå ett utvecklingsarbete vid enheterna för att skapa hälsofrämjande skolor där skolan är en friskfaktor som bidrar till elevernas hälsa. Skolorna måste, tillsammans med elev och vårdnadshavare, identifiera om skolan i sig är förknippad med negativa tankar och känslor. Detta behöver i så fall brytas för att skolan ska börja förknippas med positiva tankar och känslor. På så sätt blir skolan en friskfaktor och ger förutsättningar för goda skolresultat. Goda skolresultat föder god hälsa och omvänt. God skolnärvaro är en förutsättning för goda skolresultat. Respektive elevhälsoteam har fortsatt att utveckla arbetet med att stötta övrig skolpersonal med att tidigt uppmärksamma tecken på problematisk skolfrånvaro och planera rätt insatser för eleverna.

Det finns en differens mellan gruppen flickor och pojkar som är tydlig i årskurs 7-9, där gruppen flickor har en större frånvaro. Detta är ett mönster som funnits över tid i Barn- och ungdomsförvaltningen, och även nationellt återfinns det mönstret. Detta återspeglas i arbetet med handlingsplaner för ökad närvaro, där det finns fler aktiva handlingsplaner för ökad närvaro för gruppen flickor. Nationella undersökningar visar flickor inom autismspektrum och/eller psykisk ohälsa som inte har fått en anpassad undervisning tenderar att i större utsträckning hamna i en närvaroproblematik.

Sammantaget har arbetet med att öka närvaron i enlighet med "rutin för skolplikt och frånvaro" utvecklats och förbättrats i Barn- och ungdomsförvaltningen. Totalt sett har färre elever en frånvaro på minst 15% i jämförelse med föregående år. Frånvaron är fortsatt för hög men minskning visar på att ett intensifierat arbete ger resultat. Närvarofrämjande arbete och arbete för att motverka och minska frånvaro är fortsatt ett prioriterat område.